కోటమ్మ గెలిచిన లాటరీ

లక్షింనారాయణ కొడుక్కి చూస్తుండగానే సిరి అబ్బింది! ముష్టి మూడు రూపాయలతో అంకెల లాటరీ వేయగా ముప్ఫై వేలరూపాయలు అలా కొక్క వచ్చేశాయిట.

ఈవార్త కూత వేటు దూరంలోవున్న కోటమ్మ చెవినిపడ్డది. కోటమ్మకు లక్షింనారాయణ మరిదిఅవుతాడు.

వీడు .. అంటే పంతులు మొన్న మొన్నటిదాకా యింట్లోనుంచి బియ్యం ఎత్తుకుపోయి కోమటికొట్లో అమ్మకునే వాడు బీడీముక్కలకోసం. మెట్రిక్కు పరీక్ష మెట్టుఎక్కలేక దఫాలవారీగా మొట్టికాయలుతిని విశ్వవిద్యాలయంలోని తన సభ్యత్వాన్ని అసభ్యంగా విరమించుకున్నాడు. ఈపంతులే ఎక్కడా కాని డబ్బుపుట్టక, పెళ్లాంమెళ్ళోని పెళ్లినాటి చంద్రహారం ...ఆమె నిద్రపోతూండగానే అనుకోండి... వూడదీసుకు వుడాయించబోతూవుండగా. .... అయినవాళ్లుకాబట్టి అంగుళ్లువొత్తుకొని వూరుకున్నారు. ఇటువంటిపంతులు యింతసొమ్ముకు యిట్టే అధికారిఅయి వూరుకున్నాడు.

కోటమ్మభర్త నారాయణమూర్తి అయిగు ఎకరాల సుక్షేత్రమైనభూమినీ, ఒక మండువాలోగిలినీ 'కోటమ్మపరంచేసి కన్నుమూశాడు యిప్పటికి షుమారు యిరవైయేళ్ళక్రితం. ఆ అయిదు ఎకరాలమీద కోటమ్మకు సాలీనా అయిదు పుట్ల ధాన్యంవస్తుంది. ఆ వున్నయిల్లు కాస్తా అద్దెకుయిచ్చుకొని ఆవిడ ఆపక్కనే, ఒక పూరికొంపవేసుకొని కాలం వెళబుచ్చుతూ వుంది. వెనకాముందూ "నా" అనేవాళ్లు లేకపోబట్టి చేయవలసిన కార్యం కరామత్తులు యేవీ లేకపోవటంవల్లా, కోటమ్మగారు దాదాపు పదివేలరూపాయలు వెనకేసుకుంది అని నలుగురూ అనుకుంటూ వుంటారు. అయితే ఆపాపతు మూలధనం యేమూల దాచుకుందో పరాత్పరుడికికూడా తెలియదనటానికి తార్కాణం యేమిటంటే ఆగ్రామంలోవున్న మున్కర తస్కరులు ఆపూరికొంపమీద ఒకకన్నువేసి రెండు మూడుసార్లు కన్నమేసిగాలించినా ఆ గుప్తధనం ఆచూకీ చిక్కక నిస్పృహచెంది వూరుకోటమే.

ఇంతకీ పంతులుకు లాటరీలో డబ్బు వచ్చిందని తెలియగానే కోటమ్మకుకూడా ఆవిధంగా డబ్బు కష్టపడకుండా మూటకట్టాలనే వుబలాటం యెక్కువ అయింది. ఈవయస్సులో కోటమ్మ యెవరికోసం డబ్బు సంపాదించాలని ప్రయత్నం చేస్తూవుందో ఆ భగవంతుడికే తెలియాలి. కోటమ్మ వంటరిది. సాలీనావచ్చే అయివేజు వ్యయపడగా యింకా తలమునకలుగా మిగులుతుంది. ఆమెకు వున్న వ్యయం ముట్టుకు యేమున్నది గనక. లోకం తెలియకుండా ఆవిడ రెం[illegible]పూటకూడా భోజనమే చేస్తున్నా, అది యెంతమాత్రం సంపూర్ణాహారంక్రింద లెక్కలోకి రాదు. రెండు ఎండుమిరప కాయలు, యింత చింతపండూతో ఆవిడకు వారం రోజులు గడిచిపోతుంది. ఆమెవ్యయం యేపరిస్థితుల్లోనూ నెలకు 25 రూపాయలకు పైబడదు.

గొల్లపూడి కేశవరావు

ఇందులో సహంసొమ్ము ఆవిడకు కేవలం యింటిఅద్దిమీదే వస్తుంది. ఇంతమాత్రాన కోటమ్మకు యింకా ధనం కూడబెట్టాలీఅనే ఆసక్తిఎందుకూ అంటే అందుకు తృప్తిపరిచే సమాధానం యివ్వటంకష్టమే. అవుతే జరామరణాలు లేనివాడుగా యెంచుకొని మనిషి ధనమూ విద్యా సంపాదించటానికి పూనుకోవాలీ అనేసూక్తి వుండనేవుంది. పక్షులు ఎందుకు ఎగురుతాయీ, మేఘాలుయెందుకు వర్షిస్తాయీఅంటే అది వాటికి సహజగుణం అనిమట్టుకే చెప్పగలం. అపైనచెప్పటం మనవల్లకాదు. అందువల్ల కోటమ్మకు డబ్బుసంపాదనమీద యింత అపేక్ష దేనికీ అంటే అదేజవాబు చెప్పవలసివస్తుంది.

పంతులుకి లాటరీలో డబ్బువచ్చింది. వాడిదగ్గర యేవంతమంచిగుణాలు వున్నాయని లక్ష్మి అతగాణ్ణి వరించింది. చదువా —శూన్యం— తెలివితేటలా పూజ్యం, అనుభవమా అంటే అదీలేదు. కోటమ్మ తమ్ముడికొడుకు వెంకటరత్నం *M. A.* ఫస్టు క్లాసులోపాసయి ఎక్కడా వుద్యోగం దొరక్క, కొనకి పుస్తెకట్టినపెళ్లాన్ని పోషించుకోలేక పుట్టింటిదగ్గరే అట్టేపెట్టి నానాఅవస్థలూ పడుతూనే వున్నాడు. అటువంటివాడి మొహంకూడా చూడదు లక్ష్మి. కొనుకు కొరగానివాడు ఎవడాఅని చూచి వాడినే వరిస్తుంది - అందువల్ల అదృష్టాదృష్టాలు మొహంమీద కొట్టవచ్చినట్లు కనపడవని యేపుట్టలో యేపాముందో ఆపుట్టకే ఎరికగాని మరొకడు చెప్పతరంకాదని కోటమ్మ గ్రహించింది. అందువల్ల తనుకూడా తన అదృష్టాన్ని పరీక్షచేసుకోవాలనీ— ఆ యోగమేవుంటే తనకూ లాటరీరావటం అసంభవంమట్టుకు కాదనీ కోటమ్మ గ్రహించింది.

అయితే ఆలాటరీ యెల్లా వెయ్యాలో యేమిచెయ్యాలో తనకు ఎవరుచెప్తారు. ఆ మర్మంకాస్త గ్రహిస్తే తరువాతవిషయం ఆలోచించుకోవచ్చు. అది చెప్పటానికి ఈవూళ్లో పంతులుని మించి తాహతుగల వ్యక్తి మరొకడు కనపడకపోవటంతో మర్నాడు లక్షింనారాయణయింటికి వెళ్లి ఆ గుట్టు గ్రహించాలని అనుకున్నది కోటమ్మ.

* * *

"అహో యేవీ వదినే వచ్చిందే" అన్నాడు లక్షింనారాయణ కోటమ్మరాక చూచి.

కోటమ్మ ఆ ఛాయలకి యీమధ్య సంవత్సరం దర్శిలా రావటం యిదే ప్రథమం.

"ఏమీ లేదర్రా. చాలాకాలమయిందీ... చూసిపోదామని వచ్చాను. ఏదీ కోడలు కనబడటమేలేదూ" అన్నది కోటమ్మతీరిగ్గా సావిట్లో చదికిలపడి.

"ఎవరూ సర్వలక్షణా! దొడ్లో పిల్లలకి చద్దిఅన్నాలు పెడుతూవుంది" అన్నాడు లక్షింనారాయణ.

"అవునా అబ్బాయీ...విన్నాను. విని సంతోషించాను. అంతా ఒక పదుట్లో వాళ్ళమే అయింతరువాత మంచొచ్చినా చెడొచ్చినా చూసుకోవలసినవాళ్లమే గదా అని చక్కావచ్చాను. ఏదీ అబ్బాయీ బొత్తిగా వోపిక చచ్చిపోతూవుంది. ఇహా నేనుమటుకు బతకపోయి బతుకుతానా, కాళ్లు బొత్తిగా స్వాధీనం కావటంలేదు. అందుకనే ఎక్కడికీ పోవటం తగ్గించుకున్నాను." అని యెవరూ అడక్కుండానే తను యెక్కువసార్లు రాకపోవటానికి తగిన సంజాయిషీ చెప్పుకొని అన్నది—

"అవునులే నాసాద యెప్పుడూ వున్న .. యింతకీ ఏదీవాడు పంతులు"

"రాత్రికే బెజవాడనుంచి వచ్చాడు. ఏ కాఫీహోటలుకో పోయివుంటాడు" ఇంతలో లక్షింనారాయణభార్య కాంతమ్మ

★ కోటమ్మ గెలిచిన లాటరీ ★

అటురావటంతో అతగాడు యీ పీడ వది లించుకొని బయటపడ్డాడు.

"ఏవీ అక్కగారు ఆవుపేడ అయిపో యాక" అన్నది కొంతమ్మ నవ్వుతూ

"ఏదీ కొంతమ్మా! ఇదుగో రావాలి అదుగో రారాలి అనుకోటమేగాని బొత్తిగా తీరిక చిక్కిపోయిందిగదా"

"ఇంకా నయం - మీరుకాబట్టి యీ మాత్రమన్నా తిరుగుతున్నారు. మీ వయస్సుకి మేము యేమవుతామో"

"పంతులు బెజవాడ వెళ్ళాడుటగా" అని అడిగింది కోటమ్మ అతను బెజవాడ ఎందుకు వెళ్ళాడో తెలుసుకోవాలి అనే ఆశతోటి - కోటమ్మ వేసిన ప్రశ్నలోని అంతరార్థం గుర్తించింది కొంతమ్మ. అయితే యీ పాచి పీనుగలన్నీ యిదివరలో పంతుల్ని ఎందుకూ కొరగానివాడిలాగున్నా, ఆటకాయ అకతాయిగానూ జవకట్ల వూళ్ళో ఆడిపోసుకున్నారు అటువంటి తన కొడుకు హఠాత్తుగా ఆర్జనపరుడవటంతో యీ ముండ లందరికీ వాడిమీద యీనాటికి అభిమానం కలిగింది.

'మరిఏంలేదు! అగసరాంకుట అందు లోనుంచి డబ్బు తెచ్చుకు నేటందుకు పోయాడు నువ్వు విన్నావుగదా అక్కా" అన్నది కొంతమ్మ

"అదగో విన్నానే సుబ్బమ్మ అంటుంటే విన్నాను— అవునా కొంతమ్మా యింతకి దేనికైనా కలిసిరావాలిగదా— మరి దాని నోరు పడా అసుబ్బమ్మ యిప్పటికీ కళ్లలో నిప్పులుపోసుకుంటోందిగదా— అదుగో నీకొడుకూ వచ్చాడు ఏరా అబ్బాయ్ యీ కులాసాయేనా" అని పలకరించింది పంతుల్ని కోటమ్మ

పంతులు ఆమెవంక ఓసారిచూసి తల ఎగరేసి లోపలికి దక్కిపోయాడు కోటమ్మ అంటే పంతులుకు యేనాడూ సదభిప్రాయంలేదు. ఇవాళ్ళ కోటమ్మ రాకలో తనకు తెలియని అర్థం యేదో వుందనీ ఏదో ఆరాలాగి టూరాపూగే నిమిత్తం కోటమ్మ పనిగట్టుకు వచ్చిందనీ పంతులు అనుమాన పడ్డాడు

పంతులు యీవిధంగా తుళ్ళుకుపోవటం కోటమ్మకు కొరగరాకుండున్నట్టు అయింది. "విడెంతజాణ వీడింట్లోంతిచనూ" అను కున్నదిలోపల. అయితే తను యిప్పుడు పని గట్టుకువచ్చింది కోరి కొట్లాటకు కొని తెచ్చు కునేందుకు కొరకు అసలు రహస్యం కొనా వాడిపో వెప్పిస్తే యిహ మరి పనే ముంది వీడిలో

"[illegible]" [illegible] కొంతమ్మకు కూడా పంతులు ప్రవర్తన అంత నచ్చలేదు వెంటనే లేచి—

"అయ్యొవ్వ వాడింకా వచ్చకుంక. యిప్పుడే వస్తాడు కూర్చోవదినా" అని లోపలికిపోయి పంతులుతో యేమిచెప్పిందో యేమోగాని మరో రెండు క్షణాల్లో పంతులు రుసరుసలాడుతూ బయటపడ్డాడు.

"ఏమీ.. నాతో పని"

"లేదోయ్ తండ్రీ యీ ముసలిముండ మీద నీకింత కోపం దేనికి"

"దేనికీ కోపం .. యీనాటికిగా నీకళ్లకి మేము అవుపడ్డాం"

"అదుగోరా అబ్బాయీ — అల్లా అన్నావు నాకు నచ్చింది నాకు యిప్పుడు అరవయ్యోయ్యపడివచ్చింది. ఏదిరా బాబూ యిక యెన్నాళ్లు బతుకుతానో ఎవరు చెప్పగలరు. ఇటుకాలు అటువేస్తే గంపెడంత ఆయాసం ప్రాణం కొట్టుకుపోతూంది — తామరాకుమీద నీటిచుక్కలా. ఆఁ అదీ రాలిపోతుంది ఎప్పుడో" అన్నది కోటమ్మ ఎంతో విచారం అభినయిస్తూ.

అదికాస్తా యెప్పుడు రాలిపోతుందా అని ఆశతో ఎగురు చూచేవాళ్ళూ వున్నారు. అయితే యీ సంభాషణ పంతులుకి విపరీతం తలనొప్పి కలిగించింది. ఇదుగో యీ ముండ ప్రతిరోజూ పురాణమనీ హరికథ అనీ వుత్సవాలనీ వూరంతా ప్రదక్షిణం చేస్తూనే వుంటుంది. తాను యింతవరకూ తక్కువ స్థాయిలో వుండబట్టి యీవిడగారి కళ్ళు తను ఆనలేదు— నోరు అవిరామంగా వలువరితో తన్ను గురించి ప్రలాపిస్తున్నప్పటికీను ఇంతకీ యీనాడు అనుకోని ఐశ్వర్యం కలిసిరావటంతో యీవిడ కళ్లపొరలు విచ్చుకున్నాయి. అర్థం పురుషార్థంలో వుత్తమం వ్యక్తియొక్క విలువలను పెంచాలంటే నైతికశక్తి కొలబద్దగా పరిగణించే కాలం చెల్లిపోయింది మాటలతో కోట్లు కొనుక్కున్నట్టే గౌరవమూ ప్రతిష్టా కీర్తి గూడా కొనుక్కోవచ్చు కేవలం కొనుక్కోటమే కాదు డబ్బు అనే అద్దంలో వాటితాలూకు మిథ్యాప్రతిబింబాలను చూచుకోవచ్చు. అయితే యీ అద్దం పగలకుండా వున్నంతకాలమూ ఆప్రతిబింబం స్థిరంగా వుంటుంది అది కేవలం మిథ్య కావచ్చు - కోరి తెరమీద పట్టలేకపోవచ్చు కాని అది మిథ్యఅని చూచేవాడికి తెలిసినా తన మనస్సుని మోసంచేసుకొని కర్తయొక్క అంతస్సు పెంచుతాడు

"నీలాటివాళ్లు చాలాకాలం బతుకుతారు" అనుకున్నాడు పంతులు పైకిమాత్రం "యింతకీ యేమిపని నాతో" అన్నాడు

ఈ దురుసు పలుకులువిన్న పంతులుతో యీవిషయం ఆమె సవిస్తరంగా ఎల్లా చెప్పగలదు. వీడేమో ముళ్ళమీద కూచున్నట్టుగా ఎగిరిపడుతున్నాడు. అదిగాక తనపనికోసం వాళ్లింటికి వచ్చానని చెప్పటం ఆమెకు నామర్దాగా తోచింది తీరా నోరు తెరిచి అడిగినా - యీ పంతులుగాడు పట్టి కర్ర బుద్ధావతారం శాంతంగా జవాబు చెప్తాడా! వాడు గనక అల్లా చెప్పకే తప్పితే తనతల తొలగించినట్లే అవుతుంది

"ఆ మరేమీలేదురా! ఆ సుశీలమ్మ కోడలు సెడితే యిల్లావచ్చాను నిన్న కనుక్కు పోదామని - అదేరా మా యింటికొత్తన్న రామనాథం పెళ్ళాం"

"ఏవిటి కనుక్కురమ్మన్నది"

"ఆ లాటరీ యేదో దానికి పెయ్యాల్సి వుందిట. మొగుడికి తెలుస్తే యేమి కొప్పడి పోతాడో అని చాటుగా నన్ను పిలిచి 'అత్తా నువ్వు అయినదానివిగదా [illegible] నాకోసం పోయి కనుక్కు రాగూడదు టే' అని అది చేసినగోల యింతా అంతా కాదంటే నమ్మ దానిపోరు పడలేక యిట్టా వచ్చేనాను' అన్నది కోటమ్మ నేర్పుతో నెపం మరొకరిమీదకి నెట్టి

కాని పంతులేమీ పసిపిల్లాడు కాదు. కోటమ్మ వేసినయెత్తు యిట్టే పసికట్టేశాడు. అయితే వకకాలు గడపలోనూ మరొకటి శ్మశానంలోనూ వున్న యీ ముసలిపీనుక్కి యింకా డబ్బుమీద ఆశ పోనిదా అని అతను ఆశ్చర్యపోయాడు. ఆమె తను కడుపునిండా తినసూ తినదూ. ఎప్పటికప్పుడు ఆ పూట గడుస్తూనే వుంటుంది గొప్పా భోగమూ ఎరుగని వనం అది ఇంతైనా యింకా డబ్బు గణించాలి అనే ఆశ కానలేదు ఆమెకి

"అదుగో చేపో నూనో అరకంచెడు వాళ్ళు యేదింటు వస్తాడు వాళ్ళవడిగి కనుక్కోమను" అన్నాడు పంతులు విసుగులో కోటమ్మ ఆమాట పాటించక వేరే ప్రశ్న వేయటానికి పూనుకోగానే పంతులు వెంటనే అన్నాడు.

"ఆవిడ మొగుడికి తెలిసినట్టే [illegible] కలు ఏరెయ్యగలడు" అంటూనే విసవిసా బయటికి నడిచాడు పంతులు

కోటమ్మకు యేమీ పాలుపోలేదు [illegible] పంతులుగాడు యెందుకు యీ విషయం బయటపెట్టకుండా [illegible] అనుకుంటున్నాడో ఆమెకు అర్థం కాలేదు కాని పంతులు ఆవిధంగా చెప్పకుండా తప్పించుకుపోవటంవల్ల తను ఆ విషయం వీలయినంత త్వరలో తెలుసుకోవాలన్న కోరిక యెక్కువయింది అంతేకాకుండా తను తెలుసుకోదలిచిన వస్తువుయొక్క విలువ కూడా యీ గోప్యం వల్ల పెరిగిపోయింది దాచుకునే వస్తువు

అమూల్యమైనదనే విషయం కోటమ్మకే కాక అందరికీ తెలిసిన విషయమే కదా.

* * *

మర్నాడు పోస్టు బంట్రోతు వెంకటస్వామి ఆ దారిని పోతూవుంటే యీ విషయం వాకబు చేసింది కోటమ్మ. వెంకటస్వామి బ్రాకెట్లు ఆడటంలో వుద్దండుడు అవుగాక అతనికి యీ పజిల్సు సంగతి తెలియదు. అయినా కోటమ్మ యింటిముంగిలి పందిరిమీదగా అల్లుకు ఎగబాకిన సొరపాదూ దాన్ని అంటిపెట్టుకొని స్వేచ్ఛగా వేలాడుతున్న మెయిల్ బాగ్ లాంటి సొరకాయా చూసి అతను తనకు తెలిసిన విషయాలు తీరిగ్గా చెప్పి ఒక పాత యింగ్లీషు పేపరులోనుంచి ఒక ముక్క బయటపెట్టి అన్నాడు

"ఇదుగో అవ్వగారూ - యీ గళ్ళల్లో 1 గాని 2 గాని మా యిష్టమొచ్చిన అంకె నిలువునా వచ్చేటందుకే అయిదు రూపాయలు పత్తే 14 దఫాలు వెయ్యొచ్చు. అప్పైన అదృష్టం తిన్నగావుంటే లక్ష రూపాయలు రావచ్చు" అని పజిలు పూర్తిచేయటానికి కావలసిన ప్రధమ సూత్రాలు వోపిగ్గా చెప్పటమే కాకుండా ఎగురుగుండా తనో పుంస పూర్తిచేసికూడా చూపించాడు. ఆపైన కోటమ్మ యిచ్చిన సొరకాయ హస్తాన గిలించి ఉంగ్రుయికలిస్గా వెళ్ళిపోయాడు.

వెంకటస్వామి చెప్పిన కొద్దిపాటి విషయాలూ కోటమ్మకు తెలియలేదనుకోవటానికి యెక్కువ సావకాశాలున్నాయి. ఏమైనా ఆమె వక్క విషయం తెలుసుకుంది. అదృష్టం అరచేతి వైకుంఠం కావాలంటే యిది ద్వైతమా అద్వైతమా అనే మీమాంసలో పడి సలక్షణంగా నిర్ణయించుకోవటంపైనే ఆధారపడివుంది. అవుతే కోటమ్మ అనేకమార్లు యిదివరలో శంకరాచార్యులవారి భాష్యాలు తాలూకు వుపన్యాసాలైతే విన్నదిగాని ఆమె పూర్తిగా విశిష్టాద్వైతి. అదృష్టం బహుకొద్దిదఫాలే మానవజీవితాన్ని నవజీవితం చేయబోతుంది. అయితే నీతి నియమం అనే నర్మసూత్రాలకి కట్టుబడి ఆ అవకాశం అంగిపుచ్చుకోకుండా నిర్లక్ష్యం చేసినవాడి మొహం మళ్లా చూడదు లక్ష్మి. అందువల్ల త్వరపడి పనికి పూనుకోవాలి అని నిర్ణయించుకుంది కోటమ్మ.

కోటమ్మ మణియార్డరు సొమ్ము గళ్ళ కాగితం వీరాస్వామి చేతికిచ్చినరోజు ఆమె చాలిపోతున్న జీవితంలో ఒక మధురఘట్టం. ఆమె గుర్తుకు మిగిలినరోజుల్లో ఏదీ ఆనాటి తియ్యటి భావాలకు సరిరావు. కోటమ్మ ఆ రాత్రి నిద్రపోయింది కాని ఆ నిద్ర కరెన్సీ కాగితాల తాలూకు కలలతో నిబిడమయిన కలతనిద్ర అయింది.

మరి యిదేమి ఖర్మమో గాని పదిహేను రోజులు తాళితేగాని ఫలితం రాదుట. ఒక్కొక్క రోజూ ఒక్కొక్క మన్వంతరంలా వుంది. పచ్చి శీతాకాలమయిన ఆ దినాల్లో సైతమూ పగలు పొడిగించుకుపోయినట్లూ, రాత్రి పెరిగించుకుపోయినట్లూ వున్నది. చకోరపక్షి అనే ఒక పక్షివుందిట. అది రాత్రి చంద్రుడితోటీ వెన్నెలతోటీ ఆకుకోని పగలు సూర్యకాన్నంతసేపూ అతిగాగ్తో తిట్టుకుంటుంది యింకో జాతి కోడెమీ అని అదేవిధంగా కోటమ్మ ఆత్రుతతో మనస్సు ముంగుకు పరిగెత్తుకుపోతూ వుంటే సూర్యుణ్ణి నిందించుకుంటూ కాలం గడుపుతోంది.

ఆరోజు కోటమ్మ ధవళవస్త్రశోభితయై ఆ పల్లెటూళ్లోని గాంధీమహాత్ముని సిమెంటు విగ్రహం యెదుట ఫలితాలు గోరికే పత్రిక రాకకోసం ధ్వజస్తంభంలా నిలబడివున్నదీ అంటే డబ్బు మనుష్యులమీద ఎంతటి ప్రభావాన్ని కలిగివుందో అందుకు సజీవ ప్రత్యక్ష ప్రమాణం కాక మరేవి అవుతుంది?

ఇదివరలో పదిహేను రోజులూ పదిహేను సంవత్సరాలుగా గడిచాయి. మరి యిప్పుడో ఒక్కొక్క నిముషమూ అంతకన్నా యెక్కువకాలం తీసుకుంటూ గడుస్తున్నది. ఎంతసేపు నుంచున్నా కాళ్లు పీక్కుపోవటంగానే వుంది కాని ఆ పత్రిక కళ్ళపడే భాగ్యం కలుగకపోవటంతో తను పొద్దునే లేచి కోరికలు యీరికలెత్తగా సూర్యనారాయణమూర్తి తండ్రికి పెట్టిన నమస్కారం ఫలితం లేని ఆడంబరంగానే మిగిలిపోయింది.

తనకు పేపర్లతో పరిచయం లేనప్పుడు వుదయం 8 గంటలకే పేపర్లకట్టలు బయస్క్రులు వనకోల కట్టుకు పరిగలను టాపాయో పేపరు మరాడు యీరోజు ఎక్కడా అయిపూ అనవాలూ లేకుండాపోవటమూ, కాలం మానవజీవితాల్ని ఆశల్ని ఖాతరుచేయ

బహుమతి రు. 500

(గవర్నమెంటు రిజిస్టరు)

తెల్ల వెండ్రుకలను పోగొట్టును

రంగులనుచూచి మోసపోవద్దు అది తాత్కాలికము మాయిపోవునగిల "మన్ మోహిని హేర్ ఆయిల్" అనేక వనమూలికలతో ఆయుర్వేద పద్ధతిలో తయారైనది 60సం॥ల వయస్సువరకు వెండ్రుకలను నల్లగా వుంచును ఇదిగాక మెదడుకు చలవనిచ్చును. ఉన్మాదము. తలనొప్పి దగ్గరా చబ్బులు రానీయదు "జ్ఞాపక శక్తి"ని కంటిచూపును వృద్ధిచేయును కొద్దిగా పెంపిపుంటే ఒక సీసా రు 3-8-0 3 సీసాలు రు 9-0-0 నగము పంపివుంటే ఒక సీసా రు 5-0-0 3 సీసాలు రు 12/- పూర్తిగ పెంపివుంటే ఒక సీసా రు 7/-లు 3 సీసాలు రు 18/-లు పనిచేయదని నిరూపించిన రు 500/-

GENERAL LABORATARIES,
(H O) P O Rajdhanwar (H Bagh)

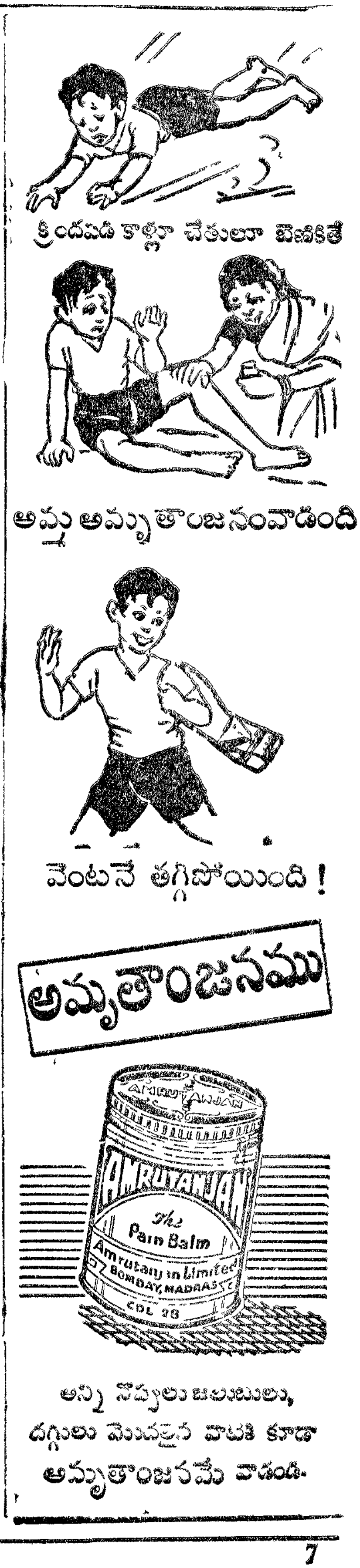

ఇటీవల కొందరు రచయితలు ఇదివరలో అచ్చయిన తమ రచనలను క్రొత్త రచనలన్నట్లు ఇప్పుడు తిరిగి మాకు పంపడం, కొందరు ఇతరుల రచనలను అన్యభాషలలోనుంచీ, తెలుగులోనుంచీ సంగ్రహించి స్వతంత్ర రచనలుగా పంపడం జరుగుతున్నది. వీరు సోదర రచయితలకు, మాకు జరుగుతున్న అపచారాన్ని గుర్తించడంలేదు. మాకు వచ్చే రచనలను, అనుమానంతో పరిశీలించడం రచయితలకుగాని మాకుగాని గౌరవప్రదం కాదని గుర్తించవలసిందిగా వీరిని ప్రార్థిస్తున్నాము. ఇందువల్ల చిక్కులకు లోనుకావచ్చునని ఇట్టివారు గ్రహింపడంమేలు. ఇదివరలో మా పత్రికలోగాని, ఇతర పత్రికలలోగాని ప్రచురించబడిన వేలాది రచనలను చదివి జ్ఞప్తిలో ఉంచుకోడం ఏ సంపాదకునికైనా అసాధ్యమైన విషయమని ప్రత్యేకం చెప్పనవసరం లేదు.

అన్యథా సూచించినప్పుడు తప్ప, మాకు వచ్చే రచనలు సొంతవైనవి, పంపినవారి స్వతంత్ర రచనలేనన్న, భావంతోనే మేము ప్రచురించడం జరుగుతుందని అందరూ గుర్తించ ప్రార్థన.

మాకు కథలు, గేయాలు, చిత్రాలు, ఫొటోలు పంపే వారు ఈ క్రింది అంశాలనుకూడా గమనించ ప్రార్థన.

ప్రచురించని వానిని త్రిప్పిపంపగోరే వారు బుక్ పోస్టుకు అవసరమైన స్టాంపులను, రచనలూ, చిత్రాలూ, ఫోటోలతోనే చేర్చిపంపాలి

బుక్ పోస్టుకు అదనపు స్టాంపులు తక్కువ కాకుండా పంపాలి.

రచనలను కాయితానికి ఒకే వైపున సిరాతో వ్రాసిపంపాలి.

ఫోటోలు కనీసం కార్డు సైజులో వుండాలి. నెగటివ్‌లు స్వీకరించబడవు.

చిత్రాలు ఇండియన్ ఇంకుతో వేసిపంపాలి. రంగుల చిత్రాలు స్వీకరించబడవు.

ప్రచురణ విషయాన్ని వెంటనే తెలియచెయ్యడం కష్టం.

నిరాకరించబడిన రచనలను త్రిప్పి పంపడానికి మాకు కనీసం ఒక మాసమైనా వ్యవధి అవసరం. ఫోటోలు, చిత్రాల విషయంలో యింకా ఎక్కువ వ్యవధి కావలసివుంటుంది.

ప్రచురించే వానిని గురించి ప్రచురించే ముందు మాత్రమే తెలియపరచగలము.

మాకు పంపిన రచనలను, ఫోటోలను, చిత్రాలను గురించి మా కార్యాలయం నుంచి ఎవ్విధమైన సమాచారమూ అందనిదే, వాటి ప్రతులను యితర పత్రికలకు పంపవద్దని ప్రార్థన.

రచయితలూ, చిత్రకారులూ, సహృదయంతో సహకరించగలరని విశ్వసిస్తున్నాము.

—సంపాదకుడు.

కుండా వక్రమార్గానపోవడమే అవుతుందని అనుకుంది కోటమ్మ

"ఏమయ్యోయ్ లాంచీ వచ్చిందా" అని కేకేసి అడిగింది కోటమ్మ గంప చేత్తో పుచ్చుకుని వురుకున్నగా పోతూవున్న బాటసారిని.

అతగాడు 8 గంటల లాంచిమీద రేపల్లె పోదామని హడావుడిగా పరుగులెత్తి కృష్ణ గట్టు ఎక్కగానే నదిలోకి ఫర్లాంగు మేర చొచ్చుకుపోయి అన్ను వెక్కిరిస్తున్నట్టుగా "కికకిక"మంటూ సాగిపోతూ, నవ్వుతున్నదా అన్నట్లు వాకెరాల తెల్లని నురగ వదిలేసి ప్రవాహంలోకి దొమ్ముకుపోతున్న లాంచీని పక్క కిళ్లీకొట్లోని గోడగడియారం చూపే 8 గం. 24 నిముషాలవైపూ చూసి యాగోలా కాలం యింతవేగంగా నడవటానికి హేతువు యేమిటా అని ఆలోచిస్తూ వస్తున్న ఆ బాటసారి కోటమ్మదృష్టిలో నత్తలా కదలిక లేకుండా పోతున్న కాలం బాపతు సోమరితనం గ్రహించలేక చాలా చిరాకుపడ్డాడు.

"ఏవో ఏవిచచ్చిందో" అంటూ ముంగుకు సాగిపోయాడు ఆ బాటసారి

ఎండ చురచురా పైకి వస్తూనేవున్నా యెక్కడా లాంచీవచ్చిన సూచన కనపడక పోవటంతో కోటమ్మకు వాస్తవంగా మాచెడ్డ చిరాకు కలిగింది ఇంతః తనకోసం నిర్హేతుకం కాకపోయినా నిరర్థకమనీ, తను ఎవర్నీ అదలించి దండాయిషీ అడిగే అధికారంకాని, అవకాశంకానీ లేదని గుర్తించిన కోటమ్మకు, ఆ ఆగ్రహం చెరచెరా ఎగబ్రాకే ఎండతో కలిసి వళ్లు చిటపటలాడిస్తూ తగని చిరాకూ విసుపూ కలిగించింది

"అమ్మయ్య" అనుకున్నది కోటమ్మ. దూరానే సైకిలుమీదవస్తున్న పేపరు తెచ్చే కుర్రాణ్ణిచూసి వాడు వాయువేగంతో విగ్రహంచుట్టూ ప్రదక్షిణంకొట్టి పుత్తరం పక్కగావున్న కిళ్లీషాపుదగ్గర సైకిలు దిగి పేపర్లకట్ట విప్పుతుండగానే కోటమ్మ రెండు అంగలలో అక్కడికి పోయి—

"అబ్బాయ్! ఆ-దినపత్రిక యివ్వరా" అని అడిగింది అణాకాసు చేత్తో చూపిస్తూ

ఆ కుర్రవాడు ఆవిడవంక వోమారు ఆశ్చర్యంగా చూసి అన్నాడు.

"ఆ పేపర్లు రాలేదు"

"ఓరి నాగమ్మా నీఎదుట కనపడుతూనే వుంటే లేవంటావేమోయ్! అన్నది కోటమ్మ సూటిగా.

వాడు కోటమ్మవంక హేళనగా చూసి అన్నాడు.

"ఆ - కనపడుతూనే వుంది [illegible] - సిటీ పోలీసు."

కళ్ళుకొట్టువాడితో సహా మరో యిద్దరు జూలాయి వెధవలు విరగబడి నవ్వారు. కోటుమ్మకు విపరీతమైన ఆగ్రహం కలిగింది.

"ఓరి మీ సంఘం పల్లులింగా ఏమి విరగబడి పోతున్నారుగా — ఏమి విరగబడిపోతున్నారూ" అని అరిచింది నేను తిప్పుతుంటూ.

కళ్ళుకొట్టువాడికి ఎందువల్లో గాని ఆమె గారియందు విపరీతమైన గౌరవ భావం పుట్టుకువచ్చింది.

"ఏమిటారు యెదవ గారా — గౌవగ్రలు పొట్టపగిలి — పెద్దాళ్ళతో యెగాళీళం యేట్రా" అని వాళ్ళని మందలించి కోటుమ్మ వంక చూచి అన్నారు "అయితే అవ్వ గారూ పేపరు తోటి చేసుకుంటారండీ."

కళ్ళుకొట్టువాడు కనపరిచిన కనికరం కపట నటన అనీ వీళ్ళందరిలోకి పోకిరీవెధవ వాడేననీ కోటుమ్మ గ్రహించింది. వాడు అడిగిన ప్రశ్న వినగానే తక్కిన యిద్దరూ మళ్ళీ నవ్వారు.

S. 229 X 62 TL

★ కోటమ్మ గెలిచిన లాటరీ ★

అపక్క నే సోడా తాగుతున్న ఓ పెద్ద మనిషి గుటకమింగి

"బామ్మగారూ . ఆ పేపరు యివాళ్ళ రాలేదండీ, రైల్లో కట్ట తప్పిపోయిందిట" అన్నాడు జోక్యం కలిగించుకొని

అందువల్ల ఆనాడు వో కురుక్షేత్ర సంగ్రామం చూపువాసిలో తప్పిపోయింది. అయితే కోటమ్మ విన్న వార్త ఆమెను నిలువునా కదిలించివేసింది. తను యింతవరకూ పడ్డ శ్రమా జరిగిన అవమానమూ కొసకు మిగిలిన ఫలితమూ యిదంతా వృధా అని తెలియగానే కోటమ్మ తన కర్మని నిందించు కుంటూ యింటి మొహం పట్టింది .

"ఈ పేపర్లు హఠాత్తుగా యెందుకు తప్పి పోతాయీ—"

"ఇవన్నీ అపశకునాలేనా" అనే విషమ సమస్యలతో సతమతమవుతూ కోటమ్మ మధ్యాహ్నం రెండు గంటలదాకా విచారిస్తూనే వున్నది. కనపడ్డవాళ్ళనల్లా ఫలానా పేపరు వచ్చిందా అని వాకబుచేస్తూనే వుంది. ఆ పేపరు రివిన్యూ యినస్పెక్టరుగారింటికి వస్తుందని తెలిసి రెండు గంటలు దాటిన దర్మిలా కోటమ్మ సరాసరి పోయి వాళ్ళింట్లోనే తిష్ఠ వేసింది. పొద్దు పోయేదాకా చూసి చూసీ కోటమ్మ కళ్లు కాయలు కాశాయే గాని ఎక్కడా పేపరు వచ్చే సూచనలు కానరాకపోవటంతో బరువైన హృదయంతో యింటిపట్టుకు చేరుకోగానే ఆమె స్నేహితురాలు సుబ్బమ్మ యెదురుపడి "విన్నావుటే పిన్నీ నీకేదో టెలిగ్రాపు వచ్చిందిటగదే ఎక్కడికి పోయావూ యిందాకట్నుంచీ" అన్నది.

టెలిగ్రాం మాట చెవినిపడగానే కోటమ్మ కంగారుపడిపోయింది. ఈరోజు లేచిన వేళావిశేషం తెలియదుగాని ఒక్క శుభవార్త చెవినిపడలేదు ఇంతలో పులిమీద పుట్రలా యీ ఖబురు యేమిటో అని ఆమె గగ్గోలు పడిపోయింది. తన పక్కగానొక్క తమ్ముడు విశాఖపట్నంలో రైళ్ళమీద పని చేస్తున్నాడు. .అశుభం అనుకోకూడదుగాని మగోలా అవలేదుకదా అని కోటమ్మ తెంపేలు పడిపోయి విసవిసా పోస్టాఫీసుకేసి పోయి చూచేసరికి ఆ ఆఫీసుకు తాళాలు వేసి వుండటమూ, పోస్టుమాష్టరు పరమేశ్వరశర్మ కోర్టు స్టాంపులు కొని తెచ్చుకునేందుకు పొరుగూరు పోయాడనీ తెలిసి ఆమెపడ్డ వేదన యింతింతనటానికి వల్లకాదు.

*   *   *

లక్ష్మీంనారాయణ యింట్లో గొప్ప కల్లోలం చెలరేగింది.

"నాన్నా కోటమ్మకు లక్షరూపాయలు వచ్చాయిట" అన్నాడు పంతులు లక్ష్మీంనారాయణతో.

"హాఁ వుత్తది! నేను నమ్మను "

"వుత్తదేమిటి టెలిగ్రాం వచ్చిందని వీరాస్వామి చెప్తేనే "

"ఏవీ కోటమ్మ జూదం ఆడిందా" ముక్కుమీదకి వేలు పోనిచ్చి అన్నది కాంతమ్మ.

"ఆవిడ యేరోజు అయితే మన గుమ్మం యెక్కిందో అప్పుడే అనుకున్నాను. కాని పాట్లకోసినా అక్షరంముక్క లేనిదానికి తొలిసారే ఫస్టుప్రయిజా" - అని ఆపైన మరి మాట్లాడలేకపోయాడు పంతులు.

లక్ష్మీంనారాయణ కూడా నిలొచ్చలేక తలికిలపడి ఆశ్చర్యపడ్డాడు

"ఏవి చేసుకుంటుందిరా - అంత డబ్బు" అన్నది కాంతమ్మ.

"తగలేసుకుంటుంది మనకెందుకు" విసుగుతో నసిగాడు పంతులు.

అయితే పంతులికి అనుభవం తక్కువ లక్ష్మీంనారాయణమాత్రం యీవిషయం అంత తేలిగ్గాతోసి పారేసికొద్దనీ, యిందువల్ల తమకేమైనా లాభం కలుగగలదేమో ఆలోచిస్తే దారి దొరకగలదనీ అతను అభిప్రాయపడ్డాడు.

"మన కెందుకేమిటిరా వాజమ్మా. రేపే బందరుపోయి ప్లీడరుతో విచారించిరావాలె. కోటమ్మకు వారసులం మనమే నాయనా. ఆ డబ్బు మనకు దక్కే వీలుంటే-"

తక్కినమాట పూర్తిచేసిలేదు కాంతమ్మ.

"రమ్మన్నారు తిమ్మన్న బంతికి - అవిడ బొట్టూ కాటుకాపెట్టి పిల్చి మీ చేతికి యిప్ప చెప్తుంది - తమ్ముడికి యిచ్చుకుంటుంది - మీఅన్న సంపాదించే కేవీ కాదుగదా" అన్నది.

"నోరుమూసుకో - అన్నిటికీ తగుదునమ్మా అని పంచాయితీ చెప్పొస్తావు" అని కాంతమ్మని గదమాయించి పంతులు వేపు తిరిగి అన్నాడు లక్ష్మీంనారాయణ "రేపే బందరు వెడుతున్నాను. తరువాత విషయాలు మళ్లీ ఆలోచించవచ్చు"

మర్నాడు రాత్రి పొద్దుపోయినతరువాత యింటికి చేరుకున్న లక్ష్మీంనారాయణ ప్లీడరుకూ తనకూ జరిగినప్లీడరు - పార్టీ సంవాదం వివరంగా కొడుకుతో చెప్పి అన్నాడు.

"అపజీలుకుకట్టిన సొమ్ము భర్త ఆస్తిలో చేరగదా అందువల్ల దానివల్ల వచ్చేలాభం కూడా ఆవిడ సొంతంకాదు - అదీ ఆమె తరవాత మనకి రావలసిందే."

"ఈలోపలే ఆమె ఆ డబ్బంతా బయటకు చేరేసి పప్పూ బెల్లాలు చేసేస్తేనో" ప్రశ్నించాడు పంతులు.

"అదీ అడిగాను ప్లీడర్ని - " ముందు జాగ్రత్త చేసి ఆ సొమ్ము జప్తు చేయిద్దాం అన్నాడు!!

"ప్లీడర్లంతా అల్లాగేయేడుస్తారుదావా... దావా అని. కొసకి గెలిచేనా చచ్చేనా" అన్నాడు నిర్లిప్తంగా పంతులు.

"ముందు జప్తువస్తే ఆపైమాట చూసుకో వచ్చు . . అరేయ్ అబ్బాయ్ అదిగాక నాలుగుసార్లు కోర్టుచుట్టూ తిరిగేటప్పటికి రాజీనామా అంటూ తంతు నడిపి కొంత కాకపోతే కొంతయినా దక్కించుకునేందుకు సావకాశం వుంటుంది ఈ ముండ కోర్టుచుట్టూ తిరిగేనా చచ్చేనా "

పంతులు తండ్రివంక పరకాయించి చూచి అన్నాడు.

"అవుతే పెద్దయ్యతాలూకు పైకంతోనే పజీలుకు కట్టినట్టు మనకు సాక్ష్యమేది నాన్నా "

లక్ష్మీంనారాయణ కూడా ఈవిషయాన్ని గురించి మనసులో మధన పడుతూనే వున్నాడు. అయినా అతనికి మార్గాంతరం అవుపడకపోవటంవల్ల పేలవంగా అన్నాడు.

"అఁ అదిగాక కోటమ్మదగ్గిర మరేవి డబ్బుందిరా."

"నిజమే అనుకో—అయినా ఋజువు భారం మన నెత్తినే వుందిగదా."

"ఆ మాట నిబద్ధే—మరి కార్యాంతరం లేదే" అన్నాడు సగం చచ్చి లక్ష్మీంనారాయణ

అయితే యింతలోకే పంతులు మెదడులోకి ఒక అమోఘమైన ఆలోచన ప్రవేశించింది

"హాఁ .. అవును అల్లా చేస్తే చిక్కే లేదు కోటమ్మ వుచ్చులో చిక్కుకుంటుంది" అన్నాడు ఎగిరి గంతేసి.

"ఏమిట్రా ఆ మార్గం!" కొడుకును ప్రశ్నించాడు లక్ష్మీంనారాయణ.

ఆతరువాత పక్కో అరగంటసేపు తండ్రీ కొడుకు లిద్దరూ ఆంతరంగిక సమాలోచనలు జరుపుకొని పంతులు సూచించిన పద్ధతే సవ్యమైనదని నిర్ణయించుకున్నారు.

*   *   *

కోటమ్మగారికి అదేదో లాటరీలో లక్ష రూపాయలు వచ్చాయని ఆ వూళ్లో అబాల గోపాలానికీ తెలిసిపోయింది.

"కోటమ్మ అదృష్టవంతురాలు"అన్నారు కొందరు

"లక్ష్మి గుడ్డిది" అన్నారు మరికొందరు

"కోటమ్మకు యింగ్లీషు అక్షరాలుకూడా రావుగదా పజీలు ఎల్లా పూర్తిచేసిందీ, ఎల్లా గెలిచిందీ" అని సందేహం వెలిబుచ్చాడు ఒక నిత్యశంకితుడు.

"ఆ ముండ ఎల్లాగో తిని చావదు – ఆ డబ్బు ఎటోచ్చీ వారసులకి పోయేదే"అన్నాడొక ప్రాప్తకాలజ్ఞుడైన పరభాగ్యోపజీవి

కోటమ్మ యీ మాటలు విన లేదు. విన్నా వాటిని లెక్కచేసే స్థితిలో లేదు యిప్పుడు

(48 వ పేజీ చూడండి)

★ అల్లరి పిల్లలు ★

చెప్పుకున్నాను. అందులో తప్పేముంది?"

"చెప్పనా? నీకంటె మావాడు గొప్పవాడుకదా! వాడు తన గొప్పతనం చూపిస్తుంటే నీకెలాఉన్నది? తక్కువయిపోయినానని ఏడుపు వచ్చిందాలేదా?"

"నేనేమీ ఏడవటంలేదు."

"అలా అనకు పోనీ మనస్సుకు కష్టంగాఉన్నదాలేదా? అలాగే నీవు ఊరికే గొప్పలు చెప్పుకొని తక్కినవాళ్ళని తక్కువగా చూస్తూ ఉంటే వాళ్లమనస్సుకు కష్టంగా ఉంటుందా ఉండదా?"

రాణీకి ఇప్పుడర్థమైంది ప్రొద్దుట కమల ఎంత బాధపడిఉంటుందో. కళ్లవెంబడి నీళ్లుతిరిగాయి. అనలేక, అనలేక "నిజమే" అంటూ తల ఊపింది అప్పుడు ఆ మరుగుజ్జు చిరునవ్వు నవ్వుతూ, "నువ్వు నిజంగా మంచిదానివేనమ్మా రాణీ! కాని ఎప్పుడూ తక్కిన వాళ్ళతో కలిసి తిరుగుతూ, వాళ్లతోనూ మంచిగా ఉండాలి" అనిచెప్పి మాయమైనాడు. వాళ్ల అబ్బాయి కూడా నవ్వుతూ కేరింతలు కొడుతూ మాయమైపోయినాడు. రాణీకి అక్కడినుంచి ఇంటికి ఎలా వెళ్లటమా అని భయంవేసింది. కాని కళ్లుతెరిచిచూస్తే తన పక్కమీదే ఉన్నది.

ప్రొద్దున్నే లేవగానే రాణీ గబగబ వేపచెట్టు దగ్గరికివెళ్లి రాత్రి కనిపించినమీట ఉన్నదేమోనని వెతికింది కాని ఏమీ కనిపించలేదు.

ఆ నాడు బడికివెళ్లగానే రాణీ కమలవద్దకివెళ్లి క్షమించమని బ్రతిమిలాడింది. రాణీ అలా మారిపోయినందుకు అంతా ఆశ్చర్యపోయినారు. సంతోషపడ్డారు. మళ్లీ ఎప్పుడూ రాణీ గొప్పలు చెప్పుకోలేదు.

—ముపీ

★

★ కోటమ్మ గెలిచిన 'లాటరీ ★

(10 వ పేజీ తరువాయి)

ఆమె ఆమె దృష్టిలో యీరోజున వీరంతా తన కాలిగోటికి పోలని అల్పులు. వాళ్ల మాటలు ఖాతరుచేసి మనస్సు పాడుచేసుకోటానికి ఆమెకు అవసరమూ లేదు తీరికా లేదు.

కోటమ్మ తనకు రాబోయే డబ్బుతో యేమి చేయాలా అని ఆలోచించుకుంటూ వుండగానే హేటు ధరించిన వొక సూటువాలా నీటుగా వాకిటిముందు ప్రత్యక్షమయి

"కోటమ్మగారి యిల్లు యిదేనా" అని అడిగాడు.

కోటమ్మ తత్తరబిత్తరపడి నిలుచుంది

"ఏం బాబూ యేమి పనిమీద వచ్చారూ" అని యెంతో మర్యాదతో పలకరించింది.

"కోటమ్మగారంటే మీరేనా"

"నేనేను—ఆ కోటమ్మని యేమి పనీ బాబో."

"మీకు పజిలులో ప్రయిజు వచ్చింది గదా. ఆ కంపెనీ తరపు మనిషిని" అన్నాడు ఆ సూటువాలా

"ఆ మా తండ్రే—రా నాయనా రా... అయ్యో నా తెలివి తెల్లారినట్టే వుంది పెద్ద మనిషి యింటికి వస్తే నిలబెట్టే మర్యాద చేస్తున్నాను - కూర్చో బాబూ కూర్చో" అంది కోటమ్మ ఒక చాపపీలిక అరుగుమీద పారేసి

ఆ సూటువాలా చతికిలపడి హేటు తీస్తూ అన్నాడు

"పది రోజుల్లో మీకు డబ్బు వస్తుంది"

"అల్లాగా నాయనా—అంతా నీ దయ"

"బామ్మగారూ మీరు మరోలా అనుకోకపోతే రెండు మూడు మాటలు మీతో చెప్పిపోదామని వచ్చాను."

"అయ్యో నా తండ్రీ నాకు కొడుకులాటివాడివి. చెప్పు నాయనా చెప్పు" అన్నది కోటమ్మ ఆప్యాయత ఒలకపోసుకుంటూ

"ఏమీ లేదు. ఈ బహుమతులు యిచ్చే ముందు మా కంపెనీవాళ్లు బహుమతిదార్లను గురించీ వాళ్ల అభిప్రాయాల్ని గురించీ పేపర్లలో అచ్చు వెయిస్తారు ఫోటోతో సహా ఆ వివరాలు తెలుసుకుపోదామని వచ్చాను" అన్నాడు ఆ సూటువాలా పెన్ను మూత తెరుస్తూ

"అడుగు బాబూ. మరయితే నాకు యేమి చెప్పాలో తెలియదే"

"ఏమి లేదు బామ్మగారూ మీరేమో పూర్వకాలంవారు. ఎంతవరకూ చదువుకున్నారు?"

"చదువుకోలేదే నా తండ్రే పొలం వ్యవహారాలు చూసుకోవాలిగదా అని ఆ మారాజు దాటిపోయిం తరువాత సంతకం పెట్టటం మాత్రం నేర్చుకున్నాను తెలుగు పుస్తకాలైతే ధాటిగా చదవగలను మరి పోతే చెప్పుకుంటే అతిశయం అంటారుగాని - అయినా నీదగ్గిర దాపరికం లేనికిలే బాబూ లంకాయాగం, సీతసమర్త, లక్షణస్వామి నిద్ర, లక్షణదేవర నవ్వు యివన్నీ తడుముకోకుండా పాడగలను బాబూ" అన్నది కోటమ్మ

ఆ సూటువాలా నిండా ఆశ్చర్యపోయాడు. ఇటువంటి కోటమ్మకు అమయింటెలిజెంట్ లెన్ వర్డు కాంపిటీషన్సులో ఫస్టుప్రయిజు!

"మీకు యింగ్లీషు రాదుగదా మా కంపెనీ సమస్యలు ఎవరు చెప్పారు మీకు?" అని అడిగాడు అతగాడు

"ఒకళ్లు చెప్పాలా నాయనా ఒకటో రెండో వెయ్యటానికి. సూర్యనారాయణమూర్తి తండ్రి మొహంచూసి ఏది వెయ్యాలి అని బుద్ధిపుడితే అది వేశాను" అన్నది కోటమ్మ

మహాభారత యుద్ధంలో అర్జునుడు కేవలం నిమిత్తమాత్రుడేనట. ముందు రథంమీద కూర్చున్న కృష్ణస్వామివారే శత్రునాశనం చేశారుట ఇది గీతావాక్యం అల్లాగా ద్వాపరం తరువాత వచ్చిన యీ పచ్చికలికాలంలోకూడా కోటమ్మ కేవలం నిమిత్తమాత్రంగా నిలబడింది!

"ఏవీ ఏవి అదృష్టం - అయితే యీ వరలో ఎప్పుడైనా మా పజిలుకు కట్టారా మీరు"

"అబ్బే లేదే యిదే తొలిసారి బాబూ" అన్నది కోటమ్మ

"హాఁ తొలిసారిలోనే తొలిప్రయిజా!"

ఎందరో మహానుభావులు ఆక్సఫర్డు, కేంబర్జ్ డిక్షనరీలు తిరగేసి తలలు బద్దలు కొట్టుకొని కూడా కడతేరలేని పరిస్థితుల్లో యీ తలచెడ్డ ముసలవ్వ యింత సొమ్ము యిట్టే సంపాదించటం అతగాడికి అమితమైన ఆశ్చర్యం కలిగించింది.

"అవుతే బామ్మగారూ తెలియక అడుగు

తాను - మొత్తం ఎంత డబ్బు కట్టారు మీరు"

"అంతా ఆరురూపాయలు అవుతుంది" అన్నది కోటమ్మ వేళ్ళమీద గుణించుకొని

"మీదగ్గిర - అహఁ మరేవీ లేదూ - మీరు నిలవలోనే వున్నారనుకుంటాను" అన్నాడు ఆ పెద్దమనిషి మాటల్లో తడబడుతూ.

అయితే యిక్కడే పప్పులో కాలు వేసింది కోటమ్మ కొన్ని పొరపాట్లు మనం లోపంవల్ల చేసేవేకాక భగవత్ప్రేరణమీద జరిగేవికూడా వుండటం కద్దు. కుంభకర్ణుడు ఘోరమైన తపస్సు చేసినూ, బ్రహ్మదేముడు ప్రత్యక్షం కాగానే "నిర్దయ" అని కోరుకోటానికి బగులు పొరపాటున "నిద్ర" అని కోరుకొని తన తపఃఫలం తభావతు చేసుకున్నాడనే పురాణగాధ మనకు తెలిసిందేగదా. అదేతీరుగా - కోటమ్మ నిజానికి యెంతో జాగర్తపడే మనిషి అయినప్పటికీ కర్మఅల్లా తోసుకురాబట్టి అన్నది

"యేవో నాయనా - ఏ ఆమా రాజూ సంపాదించిపోయాడు - ఎటొచ్చీ నేను హరి అన్న తరువాత కాకులకీ గద్దలకీ పెట్టేకేకదా"

"అయితే యీసొమ్మ యేవిచేస్తారూ"

కోటమ్మ కులాసాగా నవ్వింది -

"ఇదమిత్థమని యింకా తేల్చుకోలేదు బాబూ - కాశీ, బ్రహ్మకపాళం ఒకసారి చూసిరావాలని యెప్పట్నుంచో ఆశవున్నది. మా తమ్ముడు కూతురొకతె గజ్జలగుఱ్ఱంలా పెళ్ళికి ఎదిగి కూర్చుంది. అయినా వెధవలకు యిస్తే హరాయించుకుపోదూ."

"ఇగుగో బామ్మగారూ . . పెద్దవారు మిమ్మల్ని చాలా కష్టపెట్టాను మీరు చెప్పిన విషయాలన్నీ యీ కాయితం మీద రాసుకున్నాను ఒక్క సంతకం కనక గీసి పారేశారా మీపేరు పేపర్లో పడటమూ... మీ డబ్బుమీ గుమ్మందగ్గిరికి రావటమూ ఒక్కసారే జరుగుతాయి' అన్నాడు సూటువాలా లేచి నిలబడి

దౌర్భాగ్యరాలు కోటమ్మ కలం గ్రహించింది సంతకం చేసేనిమిత్తం -

ఇది జరిగిన వారంరోజులికి కోటమ్మ ఫోటో పేపర్లో పడ్డది.

ఆ ఫోటో దిగువను "ముసలమ్మ యిచ్చే సలహా" అనే ముచ్చటైన హెడ్డింగుతో ఆ పత్రికలోపడ్డ విషయం క్లుప్తంగా వ్రాయాలంటే యిల్లావుంది.

"పజిలు కంపెనీలు యింత నమ్మకంగా వుంటాయని నేను కలలోకూడా అనుకోలేదు" - అని దర్శిలా నాగాయలంక గ్రామంలోని ముసలమ్మ కోటమ్మగారు మా ఏజెంటుతో యింకా యిల్లా అన్నది -

"ప్రభుత్వం యీ పజిల్సును నిషేధించటానికి పూనుకుంటోందన్న విషయం మీరు చెప్పగా విని నేను చాలా బాధపడ్డాను. ఈ రాజ్యాంగంలో మోసం కృత్రిమమూ వుండవచ్చుగాక - కాని అదే యితరులలోకూడా వుందనుకోటం నాగరిక ప్రపంచానికే సిగ్గుచేటు"

తరువాత అనేక వ్యక్తిగత విషయాలు మాట్లాడి కోటమ్మగారు కాంపిటీటర్ల కొక దిక్కుటి సలహా యిచ్చారు

"పోటీగాళ్లకు సలహా యిమ్మన్నారు - ఏవి సలహాయివ్వను - పట్టుదల, ఓపిక, విదక్షణా జ్ఞానం యివన్నీ సమన్వయించుకొని సమస్యలు పూరించండి అపజయం కలిగినా విచారపడకండి నాకు తెలిసిన పదిమంది సలహాపొంది యింగ్లీషు సమస్యలు తెలుగు చేసుకొని తెలివితేటలతో సమస్యలు పూరించాను. మీరూ అదృష్టవంతులేనేమో ప్రయత్నించి చూడండి

*　　　*　　　*

లక్ష్మీనారాయణ దావా దాఖలుచేశాడు. కోటమ్మకు లక్షరూపాయలకు చెక్కు వచ్చింది. అయితే కోటమ్మ ఆ చెక్కు మార్చుకోకుండా కోర్టువారి వుత్తరువుల కోసం లక్ష్మీనారాయణ పిటీషను దాఖలు చేశాడు.

కోటమ్మ గనుక యిప్పుడు యీ డబ్బు తీసుకుంటే వుత్తరోత్తరా తను దావాలో గెలుపొందినా ప్రయోజనం వుండదు గనుక దావా పర్యవసానం తేలేవరకూ జప్తు యివ్వవలసిందిగా కోరాడు లక్ష్మీనారాయణ

అయితే అతగాడి పిటీషను కోర్టు అంగీకరించటానికి ముఖ్యకారణం ఆరోజున కోటమ్మ ఆ సూటువాలాతో పొరపాటున అన్నమాటలే. కోటమ్మగుండె చెరువు అయేలా విలపించింది - ఆ న్యాయం యీగా అడంకి లేకుండా చెలరేగుతూవుంటే ఆపే నాధుడు లేడా అని విచారించింది - ఆ అసహాయురాలు

దావా విచారణకు వచ్చింది. బోనులో నిలబడిన తరువాత కోటమ్మకు యీ వ్యూహం అంతా అర్థమయింది పంతులుగాడి ఆలోచనతో ఆ సూటువాలా కోటమ్మ యింటికి వచ్చి ఆ రోజున తను పజిలు కట్టిన డబ్బు యెవరిదో ఆ వచ్చిన ప్రయిజు యేవిధంగా ఖర్చు పెడుతుందో ఆరాగా కనుక్కుపోయింది యీ రోజున తన గొంతు నులమటానికే అని తెలుసుకొంది కోటమ్మ

లక్ష్మీనారాయణ తరఫు ప్లీడరు చేతులు తిప్పుకుంటూ ఘాటుగా చెప్పాడు ఆర్గ్యుమెంటు. ఆ మొత్తం భర్త సొమ్మే అని కోటమ్మ వప్పుకుంది. ఆ డబ్బు తన క్లయింటుకు రాకుండా ఆర్పే స్తానసీ చెప్పింది అందువల్ల తన క్లయింటు కోశే పరిహారాలన్నీ రావలిసిందే అని నిక్కచ్చిగా చెప్పేశాడు. కోటమ్మకు యేవీపాలుపోలేదు. ఇంత ప్రయాసపడగా చేతికి యేవీ అందగేమోననే అనుమానం కలగానే రాజీకోసం ప్రయత్నించింది. అయితే లక్ష్మీనారాయణ ప్లీడరుతో ఆలోచించి యీ పరిస్థితుల్లో రాజీకి తాను సుతరామూ వప్పుకోననీ, ఆ సి అంతా తన పేర హక్కు విడుదల దస్తావేజు వ్రాసి యిస్తే ఖర్చులు మాత్రం తగ్గించగలననీ నిష్కర్షగా చెప్పేశాడు

అంతతో రాజీమీద ఆశ కూడా వదులుకుంది కోటమ్మ తీర్పు చెప్పే రోజున కోర్టు ముందర నిలబడి రెండు చేతులూ జోడించి పరమేశ్వరుడితో మొరబెట్టుకుంది—యీ దావాలో నెగ్గేటట్లయితే సరాసరి కనకదుర్గను దర్శించి, వారం తిరక్కముందే వెండితోడా వేయిస్తానని.

తీర్పు చెప్పారు కోటమ్మ గెలిచింది కనకదుర్గ కరుణించింది. వారసుడికి విధవ ఆస్తిలో ప్రస్తుతం యెట్టి హక్కు లేదనీ, అతనికి వున్న హక్కులు విధవ మరణానంతరమే స్థిరపడగలవనీ తీర్పు వ్రాశారు జడ్జీగారు.

తీర్పు సంగతి తెలియగానే కోటమ్మ సంతోషంతో అరిచింది—

"సత్యం గెలిచింది—కనకదుర్గ కరుణించింది జయా కనకదుర్గా"

కోటమ్మను చూసి తిట్టుకుంటూ బయటపడ్డాడు నాలుగువేల రూపాయలు ఖర్చు చేసిన లక్ష్మీనారాయణ

కోటమ్మ మాటతప్పలేదు. సరాసరి కనకదుర్గను దర్శించింది.

"తల్లీ లోకమాతా నీ దయవల్ల బయటపడ్డాను. శుక్రవారం మళ్ళీ యీరోజుకి నా మాట నిలబెట్టుకుంటాను." అని సాష్టాంగపడింది కోటమ్మ.

సరిగ్గా వారంరోజులకి కోటమ్మ కనకదుర్గను దర్శించి తనమాట తప్పకుండా నిలబెట్టుకొంది

ఆపైన కోటమ్మ నేరుగా కృష్ణవొడ్డుకి వచ్చింది. తృప్తిగా సూర్యభగవానుడికి నమస్కరించి కృష్ణలో దిగింది కోటమ్మ స్నానము చేయుటకు.

నీటిలో దిగిన కోటమ్మ బయటికిరాలేదు. ఆమె దిగినచోట సుడిగుండం వుందనే విషయం పాపం కోటమ్మకు తెలియదు

తరువాత రెండుగంటలకి ఆమె శవం పల్లెవాళ్ళు పట్టుకొని వడ్డుకు చేర్చారు

కోటమ్మ లాటరి గెలిచింది - దావా గెలిచింది కనకదుర్గ కరుణవల్ల - అయితే ఆ సొమ్ముంతా లక్ష్మీనారాయణకే దక్కింది ★

అతను - ఆమె

(34-వ పేజీ తరువాయి)

ముంగు తెగవక్కించి రొట్టెలు వేయడంలో తప్పులేదు. ఆడది పరాయిమగవాడిలో ఏ